

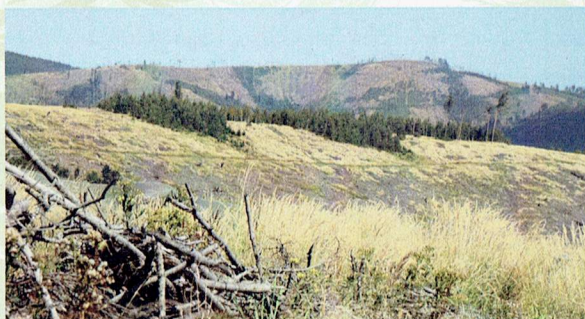
KALAMITNÍ UDÁLOSTI A HOLINY

Kalamitní události doprovázejí lesnictví od samého vzniku a s probíhající klimatickou změnou lze očekávat jejich nárůst. Výsledkem těchto událostí může být totální rozvrat lesních porostů, nebo jen „děravý les“. Obě tyto situace lze využít k přestavbě, resp. tvorbě lesa nepasečného.

Kalamitní holina vzniká po kalamitní situaci odstraněním porostního krytu, na plochách s nedostačujícím vlivem porostního okraje. Tím se zde vytvářejí ekologické podmínky holé plochy, kde je ztížen proces obnovy většiny cílových dřevin. Na holinách nastupuje vitální buřeň, výrazné škody zde působí zvěř, snižuje se vitalita výsadeb, ohrožena je stabilita budoucích porostů. S rostoucí velikostí holin se uvedené problémy výrazně prohlubují. Jednorázová obnova těchto ploch je nejen nákladná, ale opětovně vede ke vzniku lesa stejnověkého.

Prostředí kalamitní holiny nevyhovuje z našich dřevin zejména buku a jedli. Jedná se o dřeviny, které je třeba obnovovat v zástinu. Obnova těchto dřevin na holinách vede k vysokým ztrátám, dlouhé době zajištění a tím enormním nákladům a může se posléze projevit v nižší stabilitě a vitalitě dospělých porostů.

Při obnově lesa na rozsáhlých holinách je nezbytné zohlednit také prostorový pořádek a zpřístupnění lesa.



Co je PRO SILVA BOHEMICA

Pro Silva Bohemica (PSB) jako součást mezinárodního hnutí Pro Silva Europa byla v České republice založena v roce 1995. Spolek sdružuje praktické lesníky, akademické pracovníky, vlastníky lesa a další příznivce, které spojuje myšlenka obhospodařovat les přírodě bližším způsobem. Čerpáme ze zahraničních i domácích dlouhodobě prověřených zkušeností a poznatků.

Naším cílem je:

- ▶ Les druhově a prostorově (výškově a tloušťkově) diferencovaný, trvale zakrývající půdní povrch a tlumící klimatické extrémny. Můžeme ho nazvat lesem trvale tvořivým, který je obhospodařovaný nepasečným způsobem.
 - ▶ Les s co nejvyšší ekologickou i mechanickou stabilitou a ekonomickou hodnotou po celé porostní ploše.
 - ▶ Les trvale plnící kromě produkční také mimoprodukční funkce, jejichž význam se stále zvyšuje (ochrana půdy, zadržování vody, zlepšování klimatu, rekreace a jiné).
- Pracujeme s pomocí biologické automatizace, tzn. využíváním přírodních procesů, jako jsou přirozená obnova včetně trvalé účasti pionýrských druhů dřevin, samopředřování nárůstů, přirozená kompetice dřevin na vnitro i mezidruhové úrovni. Omezujeme až vylučujeme holořečce a využíváme přírůstový potenciál konkrétních cílových stromů. Tím snižujeme náklady a zvyšujeme efektivitu hospodaření.



Pro Silva Bohemica



Kontakt:

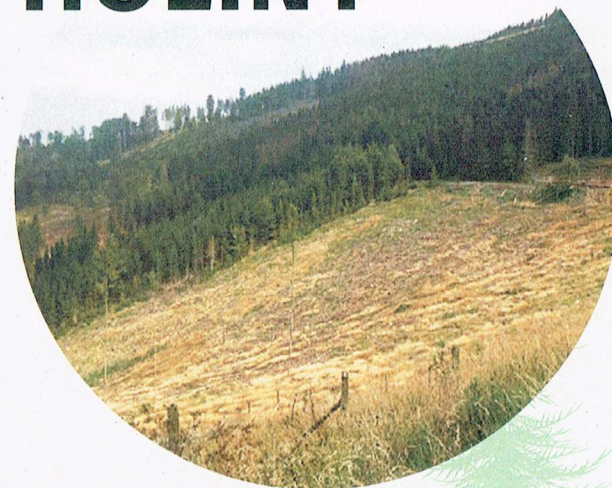
Pro Silva Bohemica, pobočný spolek České lesnické společnosti,
Zemědělská 810/3, 613 00 Brno,
e-mail: predseda@prosilvabohemica.cz

Další materiály o kalamitních holinách najdete např. zde:

<https://prosilvabohemica.cz/wp-content/uploads/2019/10/sbornik-komplet-doplneny.pdf>



JAK NA KALAMITNÍ HOLINY



www.prosilvabohemica.cz

OBNOVA LESA NA VELKÉ KALAMITNÍ HOLINĚ

Cílem obnovních postupů jsou druhově, věkově a prostorově diferencované porosty, které vykáží vysokou stabilitu a dávají předpoklady pro plnění všech požadovaných funkcí lesa.

Druhová pestrost znamená na většině stanovišť zastoupení nejméně tří druhů stanovištně vhodných, především domácích dřevin s podílem každé nejméně 20 %. **Prostorová a věková pestrost** je daná výraznou výškovou, tloušťkovou, a tedy i věkovou diferenciací a uspořádáním různě hustých skupin a hloučků vedle sebe (textura). Na rozsáhlých kalamitních holinách toho docílíme za pomoci **pionýrských – přípravných dřevin** (např. BR, JR, OL, OS, MD).

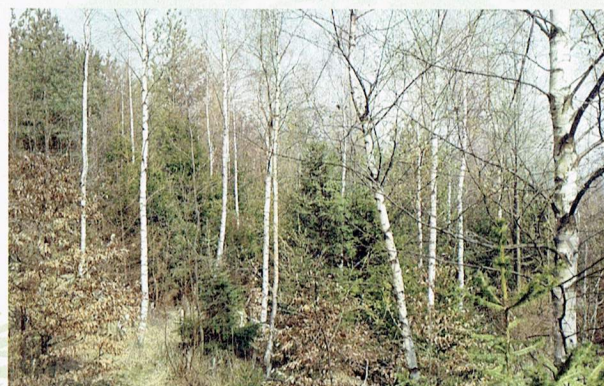
Pionýrské dřeviny využíváme k tvorbě přípravných porostů. Ty vytvářejí na kalamitních holinách v relativně krátké době mikroklima lesa, zlepšují půdní poměry. Lze je i hospodářsky zužitkovat. Biologické vlastnosti pionýrských dřevin je předurčují k přímé obnově na rozsáhlé holiny, kde vytvářejí kryt pro citlivější a hospodářsky více ceněné tzv. **cílové dřeviny**, jako jsou jeřáb, buk, ale i smrk nebo dub a jiné listnáče. Obnova lesa za využití pionýrských druhů je založena na dynamice přírodních lesů a lze ji právem označit jako postup napodobující (sledující) přírodu.



VNÁŠENÍ A PODPORA CÍLOVÝCH DŘEVIN

Cílovými dřevinami rozumíme ty druhy, které svými ekologickými vlastnostmi odpovídají konkrétním stanovištním poměrům a jsou hospodářským zájmem vlastníka lesa. Obvykle se jedná o dlouhověké (tzv. klimaxové) druhy. Jejich obnova v přípravném porostu by měla probíhat postupně, tedy i několik desítek let.

Postupná obnova je důležitá pro dosažení různověkosti budoucího porostu. Při vichřicích i jiných katastrofách jsou obvykle postiženy dospělé porosty i porosty středního věku, zatímco mladé porosty většinou odolávají. Proto je nutné, aby les byl mozaikou různě starých a různě vysokých porostů na poměrně malých plochách, řádově desítek arů. Toho se docílí postupnou skupinovou obnovou cílových dřevin v přípravných porostech. Některé cílové dřeviny (např. DB, BO, KL) lze obnovit v mezerách uměle nebo přirozeně vzniklého přípravného porostu, příp. je lze obnovovat přímo na kalamitní holiny. **Kombinací** postupné obnovy stinných dřevin pod přípravné porosty a světlomilných druhů do porostních mezer anebo jejich přímou výsadbou na holinu lze dosáhnout druhové a prostorové diferenciaci při uchování vyvážené produkce dříví.



CESTA KE STABILNÍMU PROSTOROVĚ DIFERENCOVANÉMU SMÍŠENÉMU LESU S TRVALOU A VYROVNANOU PRODUKČÍ

V současnosti se vlivem klimatické změny podmínky pro pěstování lesa rychle zhoršují. Především pozorujeme **rostoucí teploty a nedostatek vody** zejména ve vegetačním období. Dosavadní lesnické postupy nedokáží zabránit velkoplošnému rozpadu lesů v důsledku stresových situací a sekundárního poškození. Obnova zdravých lesů plnicích **všechny funkce** musí být založena na **dosažení co nejvyšší možné pestrosti** druhové (biodiverzita) a prostorové. V nově vznikajícím lese by měly být na malých plochách stále přítomny všechny vývojové fáze od nejmladších po nejstarší. Zásadní podmínkou tvorby nového lesa je dlouhodobé udržování **přiměřených početních stavů býložravé zvěře**. Zvěř nesmí narušovat přirozený vývoj lesa ani selektivním okusem dřevin, ani působit škody, které vedou k snížení stability a hospodářského potenciálu lesa (ohryz, loupání).

